

ՄԻՋՄՈՒԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

ԳԻՐԵՃԻ-ՍԵՆԵ

(1868)

ՀՈՒՄՐՈ 60

1788 ՁԻԳՆԱՅԻ-10

ՍԵՆՆԱԿ 10 պէյալ ՍԵՃԻՄ
ԲԱԹՐԱՅԻ 5 " "

ԶԱՐԵԱՄՊԱ
ՀՈՒՊԱԹ 21

Իւշ արդը 21/2 պէյալ ՍԵՃԻՄ
ՊԻՐ արդը 1 " "
ՏԱՆԵՐԻ 30 ՊԵՅԻՔ 60 ՎԱՐՊԱՅ

ԱԼԱՖԻ 4 ՄԱՐԹ

ՏԻՆ	Զարգամ	ԵՅԷՆ	ԹԵԼԵՂԱՅԻ	ԼճՈՐԱ	ԳԱՐՊԻՕ
3532	3532	3533	գուրգուրաբէպ	Բարիս	
				Մարտիկա	
				Վ. ԵՆՆԱ	

ԱՍԻԹԱՆԵ 21 ՀՈՒՊԱԹ

ԹԵԼԵՂԱՅԻ ԻՄԵՐԵՆԻ

Փարիս 2 մարտ

Գօսթիտէ աշխարհ	355
Գարանիք	3295
Լճորա	525/4-35
Գարանիք	521/2-323/4
1865 Օսմանիս Խոթիգրադ	266 25
"	267 50
Փրանսիոյ	69 35
Գարանիք	69 30
Իթալիա Գոնտոլար աշխարհ	45 45
Գարանիք	45-421/2

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԼԻՅԵ

Օրթը հազրէթի Միւրիւքեանէ կէջէն սէնէ փարիս վէ Լճորայը թէշրիֆի Հիւմայունիւրինէ մուգա պէլէթէն, թէմուզ պընտա խմբէրա թար Նարօլէսն հազրէթլէրի վէ ա զօրթոս պընտա Ինկիլթէրա գրալի չաոր հազրէթլէրինին վէլիի ահոր Փրէնս Օվվէր հազրէթլէրի Տէրի սաատէթէ վիզիթա էյլէյէճէրէր տիր:

— Պահրիյէ մէճլիսի բէիսի Սաա տէթլու Իպրահիմ բաշա հազրէթլէրինին Կիրիտոտէ պուրլանն տօնան մայր Հիւմայունիէ դօմանտան նասպ ու թայիէին պուրլուլուգլարնա մէպ նի, բիստէթի մէզլէրէ սաատէթլու Օլիհի բաշա հազրէթլէրինէ իհալէ վէ թէվճիհ պուրլուլուլու տուր:

— Բուսուլմաթ մէճլիս ազալըրը գուրէնաի սապըգատան սաատէթլու Լիին պէյ էֆէնտիյէ:

— Թէքթէ սանճադը միւթէսարըֆ լըրը Չըրթըր միւթէսարըֆը սապըգ սաատէթլու Վալիս բաշայէ:

— Իչէլ սանճադը միւթէսարըֆըրը,

թէքթուր տաղը միւթէսարըֆը, սա պըգ իզլէթլու Բիւշտի բաշայէ թէվ ճիհ պուրլուլուլու տուր:

Լըրմէնի Գաթուրիկի միլլէթինին բուէտայը բուհանիյէսինին սիւրէթը ինթիսապ վէ թայիէին իլէ վէ Խաա լէի ումու բու միլլէթինին միւթէսարիգ նիգամաթըն թէսիսինէ գարար վէ լիլմիշ օլուգ, պուրարըն իճապ ի չտէն լահիյէլէրի, պիթթանիմ, Պա պը Լիլիս թագաիմ գըլընմադ, վէ ազաոր, միւթէպէրանը միլլէթանն ինթիսապ օլուլանն գէվաթտէն միւրէքթէպ օլուլու հալտէ, Բիւթ պէթլու Բաթրիգ էֆէնտի հազրէթլէրինին թանթը բիստէթինտէ վէ Բաթրիգիսաննտէ իճթիմա իթմէք իւզրէ, վէ Բաթրիքի միւշարալէյհ թէրաֆընտան թայիէին վէ իլան գըլընաճապ էվգաթտէ, գօմիսսիօնու մէզլէրէ տէվամէ հիմմէթ էյլէմէ լէրի իչիւն, ճանիպի պապը Լիստէն թայիէին օլուլանն ազալարա թէգըր լէի սամլէր կէօնտէրիլմիշ օլուլուլու, սահիհ տիր:

Օլվաթը մումայիլէյհիւմիւն է սամիսի մալիւմ օլուլուգտա, զագէ թամըղա տէրճ խտէրիլ:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՄԻԻԹԵՆԵՎԻՅԵ

Իթալիա տէվլէթի մէարիֆի ու մուլլէթի սապըգ միւթիւ Սաթէու չիլին պու տէֆա Իթալիանըն հալը հազրէթի նամըլա, թէէլիֆի օլան պիր լայհասընտա տէվլէթի միւշարի լէյհանըն Պըրանայըր իթթիֆագ իթմէսի վաճիպէի զիմմէթի օլուլու զուսու, վէ հէր նէ գաուար պաղը զա

ղէթալար պիր թագըմ մէգալաթ նէշր խտէրէ պիր թագըմ սարլըր վէ մա նասըր պահալար տէրճ իթմէթտէ ի նէլէր տէ վիւքէլաի, հազրէթտէն էք սէրիսինին էֆքէարը պու խուսու սուսն հիւսնիւ հուսուլինէ տաիմա սայ ու իթինա իտիլին մուֆասսալէն թահրիր էյլէմիշ տիր:

— Բուսուլմա տէվլէթինին բէիսի վիւքէլաոր միւթիւ տը Պիզմարգ, կէչէն սէնէ պիր գաշ կիւն վէքէլէթտէն իտիֆա էյլէտիքտէն սօղրա, էիլնէ մէմալիյէթինն տէօնմիւշ իտէ տէ, միւշարիլէյհիւ պու կիւնիլէրտէ սահի հէն ինթիֆա էյլէտիլի վէ պուլուսն մուհարէպէ թէրաֆտարարը ինտին տէ պէյիւք պիր իսիւտէի փօլիթի գա ատտ օլուլուլուլու, Վիլէննա զա զէթալէրինտէ միւնտէրիճ տիր:

— Սանշ տէնիլիտէ օլան Ինկիլիլիին գըրիլը տօնանմասընն պահըր Սէ ֆիտտէ Սըր Գլարէնո Բաճէթ դօման տասը թահթընտա պուլուլան ֆըր գաի տօնանմասըլէ պիրլէճմէսի իչիւն, լէվալիմաթընը թէտարիք ու իքմալ էյլէմէսի հազգընտա, Ինկիլթէրա տէվլէթի թարաֆընտան խաոտէթէն էմըզուհուր իթթիլտիր: Պու լիլ Պըր գաի տօնանմա պիրլէշտիլի հալտէ Վըրըմճէնկիլիտէն պէրու պահրի Սէֆիտ տէ Ինկիլիլիին մալիք օլուլուլու էն գուլվէթի տօնանմասը օլաճագտըր: Ինկիլիլ Տէվլէթինին պու հարաքէ թի Լըսպամա մատտէսինին բուլլէթ ու թէսիլիլիսի իչիւն միւճթէմիաի լիլէրիգա թարաֆընտան պիր Սիլիմ Բօմ կէօնտէրիլմէսինտէն, վէ մահադա լիլէրիլանըն Պարրալիլաթ ամիրալը գօմանտասը թահթընտա օլարագ, պահըր Սէֆիտտէ պուլուլան տօնան մանըն հուլուրու ճիհէթիլէ շիտ

իմաստի էնտիշէտէն նէշէթ իմիշ տիր :

— Հապէշիսթանտէն կէլէն սոն հաւատիսթը թէօտորուն քէնտիսինէ գարշը զօրպա գաղան Հապէշ ֆըր գաղարը իւղէրինէ , պիր ֆիւթուհաւ թընըն վէ մուղաֆֆարէն Սակտալա շէհրինէ տուխուլինի պիտիրիթէր :

Պու պապտէ ինկիլիզին () պտէր վըր նամ զաղէթատը տէրճ իմաստի պիր պահսընտա թէօտորուն պու ֆիւթուհաւթընտան նաշի , պիթթապի թէպաալարը իւղէրինէ աղիմ պիր թէ սիր փէյտա էյլէմիշ օլտուղու վէ պու նունը պէրապէր էմրի թահթընտա պրան ասաքիրին ճէնկէիլիք աշգը թահրիք վէ թէշիլիք օլունաճաղը է ճիւտէն իշին ուղանաճաղընը քէշֆ իտէր :

— Ինկիլթէրրատա պիր նիսվան մէք թէպի թէէսիս իթմէք իւղրէ , Սիսա Տէվիս նամ խաթունուն ըրասէթի թահթընտա պիր չօգ գատընլար ագ տը էնճիւմէն էյլէմիշ օլտուղարը Ին կիլիզ զաղէթալէրինտէ մէրվի տիր : Պու մէքթէպ Լ օնտրա իլէ Բէմպրիճ պէյնինտէ ինչա օլունաճաղ , վէ օրա տա շակիրուլիք իտէճէք եիւզ գա տար գարըլար , Ինիլթէրսիթէ տէնիլ լէն մէհնուր Տարիւլֆիւնիւնտէ թէտ քիսի մէօթատ օլան իւլիւմ ու ֆիւ նունու միւթէնէվիէտէն պաշգա , նի տա թաիֆէսինին թէրպիլէսինէ մուշ հաղըր օլան մէվատուր միւճիտէյի տէ պրըճա թահսիլ իտէճէքլէր միշ :

Հօճալարտա , էրքէքլէրտէն տէ պուլունաճաղ իտէ տէ իտարէ վէ նէ զարէթի միւճէրրէտ խաթունլար եէտինտէ օլաճագ մըշ : Սէքթէպին էպնիլէսինէ 30000 , Ինկիլիզ լիւրասը կիւտէճիլ քէշֆ օլունմուշ տուր :

— Ընտրանըն մէհնուր Չարին Պըրօս նամ մուհալլէսինտէ պուլունան շըմէնտըֆէր մէքթէրինտէ (Սթաու օն) գաղանէն աթէշ զուհուր իթմիշ վէ թէքմիլ մահալլէյի կիրիֆթարը ըղթըրապ էյլէմիշ տիր , եանիլընըն շիտտէթիլէն ալէվլէր օրթալըղը սի լիպ Եալամագտա իքէն , պիր տէ արտա արտա պիր թագըմ թրէնլէր կէլիլ լէր վակօնլար (Եօլճու արապարարը) գափալը օլտուղարընտան Եօլճուլար տէհէթլի ֆիղանլէր վէ սէտալէր չը գարըրլար , վէ հէման վակօնլար աշը լըր աշըլմագ տէլի կիպի տըշարը գօ շարլար , քիմի փըրթընըն արար , քի մի ճանընը գուրթարմագ սէվտաիլէն նէ Եալամագընը շաշըրըր , հասըր

ատէթա Եէվմը գըլամէթէ մանէնտ պիր հալ : Պէրէքթաթ վէրսին քի փօ լիս տիգգաթը թամմէ իլէ իղտիհամը գօլլայարագ , պէշլէ պիր գաղաի ա ղիմէտէ պիր ճան զայաթը վագի օլմա մըշ տըր : Պու ճիւմէլ իլէ չաթընըն պիր քիւշիւք գըլամը Երգըրըղտա պիր ատէմ ալըրճա Եարալանմըշ տըր :

— Պօրրէսիօնտան իթալիէն նամ զաղէթատէ շու վէճհ իլէ գրաաթ օլունուր :

Պիր գաշ կիւնտէն պէրի Սիլիլիս ատաաընըն ահվալի հագգընտա պաղը շուլուաթը միւլէլլէմէ նէշը օլունմագ տա տըր : Պիղիմ ալտըղըմըղ մալու մաթլար շուլուաթը մէրգուլէնին սրքի արաճիֆտէն իպարէթ օլտու զուհու իսպաթ իտէրլէր : Փալէրմօ տան (Սիլիլէանըն մագարըր հիւքիւ մէթի) ալտըղըմըղ սօն թէլէկրաֆ պիտիրիթ քի , կէրէք շէհրի մէգպուր տէ վէ կէրէք թէքմիլ ճէգիլէտէ իւմն ու ասալիլին պէր տէվամ օլունու օր թաղըղը մուղթարիպ վէ րահաթարը իտէճէք հիշ պիր գօրգու Եօգտուր :

— Բրուսիա իլէ իթալիա տէվլէթ լէրի պէյնինտէ սէպէպի հէնուզ պիր էյի աղնաշըլմամըշ պիր շիգագ հասըլ օլունու , տէվլէթէյնին միւնաաթպաթը հայըճա կէրկիլէշմիշ օլտուղու միւ թէվաթըր տըր :

— Թայմըս զաղէթաաընըն Հապէշ տէքի Ինկիլիզ օրտուսուտա պուլու նան մուխպիրինին լաֆրանկա փետը ուար Լ թարիլիլէ միւվէրրէիս պիր նամէսի պիտիրիլէքի Ինկիլիզ ասաքիրի լիւմ ալալէթինին փայլթաթը օլան լտուրիկրատ շէհրինի զապթ ու թէս իսր էլէմիշլէր տիր :

— Իվիլլէճէ սյալաթը սաիրէ իլէ պիրլէքտէ թէօտորա գարշը ըէֆի լիվաի իտէն իթմիշ օլան Տէրալ վէ թարանթ ահալլէրի , պու տէֆա պաղը թէվաթուրա նաղարէն գրալը մումսիլէյհէ իթաաթ իթմիշ օլտուղա լարը թայմըս զաղէթաաընտա միւնտէր իճտիր :

— Վաշինկթընտաթի Ինկիլիզին եէնի սէֆիրի , ըէիս միւսիւ Ղօնտը նըն հուղուրունա գապուլ օլուն տուղու վագըթ իթիտալ իւղրէ պիր լիսան գուլլանմըշ օլտուղունտան , պու խուսուս միւճթէմիաի լիլէրի գատա Եֆթէարը ամմէյէ էյի պիր թէէսիր իթմիշ օլունու , լապալմա մատտէսինին խիւլուս ու մուհապպէթ իւղրէ թէսվիլէսինէ պիր ալամէթի մէսուտէ ատա օլունմագտա տըր :

— Էհիսթանըն 1863 սէնէսի պէտ պաթի իսթիյալընտա Լ Էհիլէրին թէլէֆաթը ըէսմէն նէշը օլունան պիր վարագատա շու վէճհ իլէ հիսապ օլունմուշ տուր :

Ղէնկուտ 33800 քիշի վէֆաթ իթ միշէր տիր , 1568 քիշի աղըլմըշ , վէ 18682 քիշի 164 ի նիսա թաիֆէսին տէն օլտուղու հալուէ Սիպիրէ սիւր կիւնէ կիթմիշլէր տիր , նէֆի օլանլա ընն սայըր 33870 տիր : Բուսիանըն Լ Երօքա գըլթաթը մէմալիքինին իշէր լէրինէ նագլ օլունանլէրին ատէթի 12556 տըր , վէ պուլնլարըն իշինտէ 218 տէ նիսվան վար տըր , 2416 քիշի Բու սիա օրտուսուտա իտիտալ գըլընմըշ , 31500 քիշի մահպէսէ իլգա օլունմուշ , վէ 620 քիշի գապլէլ մուհաթէմէ , հագ լարընտա վագի օլան մուամէլաթը վահշիլէտէն նաշի վէֆաթ իթմիշլէր տիր , հասըլը պուլնլարտան մատաա 7060 քիշի տէ զիյապլէրինտէն գաթլ ու իտամէ հիւքմ օլունմուշար տըր :

— Վիլլէրգաի ճէնուպիտէ , Պուէ նօս լալէթ նամ շէհրտէն թէվա ըրիւտ իտէն սօն հալապիտէ նաղարէն , մահուտ գօլէրա աֆէթի մէգթիւր շէհրտէ պաշ կէօսթէրմիշ օլունու ա հալինին Եարըսը մէմէթթտէն տը շարը չատըրլար ալթընա իսքէան իթմիշլէր :

Պու հալի տէհէթնո մա ճիւմէլ յի կիրիֆթարի ֆիւթուր իթմիշ օլունու , իշլէր Եիւզ իւսթիւ գալմըշ վէ Եօլիւլէրի տէֆն իթմէք իշիւն օր թատա ատամ Եօլու մուշ :

ԻՄԱՆ

Պուլթան համամը ճիւլարընտէ մա լիւթիւ մըքտար օսմանը ալթուրի թահիւտ օլունան պիր ատէտ պօնօ պուլունուպ պաղը վալիպը զապթիլէ տէ ճանիպի Եմանէթտէ հըֆլ օլուն մուշ օլմաղլէ , սահիպի զուհուրինտէ թէսլիմ օլունմագ իւղրէ իլան քըլըմա սի իջուն միւղէքթէրէյի մախաուտ տիր :

Թ Օ իլքատէ 1782

ՄԻԻԵԼԼԻՖԻ ՂԱԶԵԹԱ
ՅՈՎՍԵՓ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ՂԵԼԹԱՅՑ ԵՐԵՎԱՆ ԳԻԼԻՍԵԱՆ ՍՕԳԵՂ ԴՊ 21
Ե. ՄԻԻԵԼԼԻՖԻ ՅՈՎՍԵՓ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ